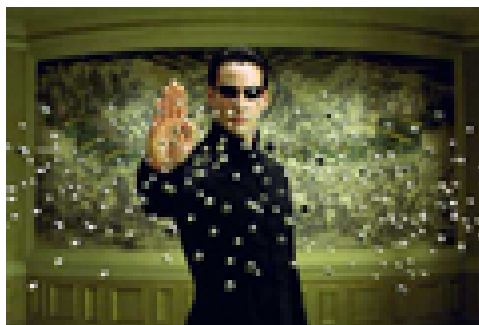

(„Матрикс“ почиње да се руши) [1]

Сећате ли се филмске трилогије „Матрикс“ браће Вачовски? У овом сф *cyberpunk* класику средиште приче лежи у открићу да је „нормални свет“ онакав у коме живимо, дакле постмодерна јапи „идила“ небодера, тржних центара, високе технологије и правних регулатива, само пројектована виртуелна симулација што прикрива разорену стварност. Стварност у којој су појединци у капсулама заробљени заморчићи што плутају у физиолошком раствору са можданим корама прикаченим за електронску, непостојећу реалност, док им, истовремено, помахнитала механика из коштане сржи црпи преосталу животну енергију као сировину потребну за сопствени погон.

Антиутопија „Матрикса“ више је од пуке метафоре стања одлазећег постмодерног света. По сличном рецепту пројектовања стварности у „информатичкој ери“, од приказивања догађаја и објашњавања узрока и исхода процеса у њему, све до усађивања псеудовредности у „обескорењене“ и психолошки опустошене индивидуе „једног света“, неолиберални светски експеримент је, одашиљући идеализоване слике глобализације и идеологизоване представе о индивидуалним путевима еманципације и благостања, „прикривао“ истовремену пљачкашку експлоатацију и пустошење које је попримало све веће размере. Бодријаровски „не представљајући, већ креирајући реалност“, савремени медији су одиграли улогу једног од носећих стубова оваквог преобликовања света [2], где се кроз медијско пројектовање и усвајање „имица“ који „запоседају“ субјективни живот, систем биовласти ширио, уз пратеће мњење и потоње реално (финансијско-економско, културно и војно-безбедносно) „умрежавање“ кроз које се, потом, махом вршило извлачење реалних добара, тј. преосталих ресурса уз узвратно засипање брендираним производима за потрошњу.

Битка за „срца и умове“ изгледала је као претежно спонтани процес. Медијска сфера, пренаглашена на уштрб оне „солидне“, телесно-психолошке, вршила је, наизглед кроз безазлену психолошку компензацију што је у глади за чулним сензацијама и одговорима знатижељи пружају медији, велики утицај на савременог човека „сведеног на једну димензију“. Од хиперпродукције интерпретација до укидања смисла и значења којим се брисала разлика између истине и лажи и тиме губило унутрашње осећање њиховог разликовања вршило се и поступно, али систематско добровољно дисциплиновање појединаца и колектива. Тако се поспешивало стварање стања опште релативизације,

где је не само допуштен већ и сасвим пожељан израз људске „памети“ стварање манипулативних интерпретација стварности, тј. оних које одговарају појединачно схваћеном, тренутном интересу. Затим је, кроз замену наталоженог искуства и животне мудрости (пре свега разликовања доброг и лошег, битног и небитног, те постојања мере) са беспримерним количинама информација (махом полуистина и тривијалних података) стварана симулација *представе о знању* која у крајњој мери није служила скоро ничему осим што је прибављала пренадувани дигнитет размаженим и слабашним савременим индивидуама чија је самосвест у ствари шупља и јалова сујета. И као треће, медијско „креирање стварности“ није само стварало привид слободе запарложене у муљу бројних погрешних избора, хедонистичком робовању на линији представа–предмет, већ је у ширем луку давало и пројектоване „образце живљења“ који су се кроз процесе идентификације са њима „усвајали“.

Како се овај процес уз помоћ медија одигравао? Са чулне хоризонтале живота „усвојени имиџи“ постепено су постајали репери живљења који су деловали утолико „реалнијим“ што су учесталији били (и то истицани као „позитивни“ и „успешни“) примери стварних људи који су већ „усвојили“ живљење у складу са типским имиџима [3]. На вертикали живљења, потом, кроз мисаони процес се дешавало самоубеђивање индивидуа како се у стварним животним ситуацијама и при озбиљним одлукама треба „реално“ и са што мање обзира по друге, а са усредсређивањем на себе и свој интерес прагматички постављати како би се постало оно (и поседовало све приде што уз то иде) са чиме се раније идентификовало. Тако је људска јединка, у сучељавању медијског сугерисања и постојећег, стварног окружења већ ионако изобличеног услед разних идеолошких експериментисања и њихових (не)жељених последица, градила у себи по један мали, унутрашњи, „индивидуални Матрикс“ – „своје“ психосоцијално „ја“. Стварни учинци и донети таквог живљења – беда и отуђење, усамљеност, фикс-идеје, глума задатих „образаца површне нормалности“, фарса „интима“ и „успеха“ – скривала се надаље претварањем и самообмањивањем уз изговоре толеранције и оправдања да је „реални“ живот такав јер га потврђују и бројна туђа (такође промашена, погрешна) индивидуална искуства и најшира слика света представљеног као живот сâм, као његов врхунац од кога, уз све мањкавости, нема бољег ни испуњенијег. Процес залудне индентификације и псеудосазревања уз стављање самог себе у позицију „мере свих ствари“ миленијумска је појава у историји људског рода, само јој је велики утицај савремених медија дао на интензитету, па су отуда и његове последице тако распрострањене и далекосежне.

Медији и модерни идентитети

За разлику од предмодерних традиција које су најдревније медије (реч, обред, звук, сакрални спис, симбол) користиле као помоћно, дидактичко-ритуално средство непосредном унутрашњем искуству и деловању живих ауторитета којим су се развијали

и интегрисали појединци унутар заједница, а саме се заједнице одржавале или напредовале, наступање модерне епохе померило је односе појединца и заједнице кроз измештање и антагонизацију појединачног и колективног идентитета – управо уз коришћење медија као битних инструмената тог процеса. Нови технолошки изуми и из њих проистекли медији, од штампане књиге и памфлета, плаката, новина, касније радија, телевизије и персоналних компјутера, постали су и средство модерног идентитетског преобликовања [4].

Наиме, традиционална друштва биле су заједнице са различитим степеном унутрашње изграђености које су почивале на дубокој психолошкој, емотивној вези појединаца и, иза ње, покушаја досезања сакралне, духовне основе. У њима живљење по базичним вредностима није било тек рационално прихваћена форма, интересна конвенција, већ темељни садржај свих односа који испуњавају све сфере постојања – и приватну и јавну сферу – на исти начин, прожимајући их без укидања или њиховог грубог одвајања. Модерна вера у надмоћ појединачног интелекта над осећањима која спознаје, преобликује и ствара нове односе у заједници, „истргла“ је појединачни идентитет из (од ње као спутавајуће доживљене) традиције, аутономизовала га, при томе одељујући приватну и јавну сферу и постепено, у обема, наметнула нове форме одношења. Ово „искакање“, прекорачење, од стране традиционалног сматраног за хибрис, охолост, јесте довело до бројних иновација, технолошког прогреса и материјалног обиља подесног хедонистичком угађању и нешто мало дужем животном веку – али је у исти мах поткопало дубинске темеље и појединих личности и заједница. Одржавајући њихове остатке са муком, на површном и лабилном, интересном нивоу, модерна се тако суочила са свеобухватном кризом идентитета.

Историјски дубоко измењени односи у друштву преобликовали су и класичне улоге у приватној сфери (полност, породични односи) и најшире друштвене релације, стварајући читав низ нових улога и начина живота, настајање бројних друштвених слојева, професија, партија и конфесија, нових облика територијалног организовања (држава, град, тржишта) које су израстале у различитим условима, у мањој или већој вези са остацима пређашњих традиција доживљених као етничко или културно наслеђе. Како је криза идентитета с временом постала не само индивидуални већ и доминантни друштвени проблем, медији су служили да се, поред еманципаторске, обави и на новим основама реинтегришућа функција стварања нових „колективних“ идентитета као средства социјализације појединца којим би се избегло безвлашће, самовоља и хаос. Познати процеси „измишљања традиције“ (Хобсбаум) [5], романтичарски и историцистички подухвати, као и интерпретације у служби рационално схваћеног актуелног општег друштвеног интереса, такође су користили медије као системска и – што отворено, што прикривено – дидактичка средства у служби покушаја колективне друштвене реинтеграције.

Доминантни облик овог новог, културног идентитета био је национални идентитет. „Његова функција јесте ‘укорењивање’ модерног индивидуума у новоформирану заједницу, изналажење емоционалног садржаја и културног оквира за политичко деловање и егзистенцијалну утеху у свету који је поништио или радикално преобразио традиционалне облике друштвености, тј. метафизички утемељене начине организације личног и колективног постојања.“ [6] Динамични развој националних, културних идентитета као средства превладавања личних и друштвених тензија имао је различите учинке – од позитивних до крајње негативних, већ у складу са тиме колико је он подлегао или се опирао утицајима рационалних конструкција параметафизичких претензија (модерне идеологије) које су у крајњем исходу увек добијале обресе механичког и насилног, тоталитарног колективизма који је покушавао да симулира идеале „аутентичности“ и „органске природности“ својом смешом индивидуалне еманципованости и површног, извештаченог „укорењивања“ у измаштаним псеудотрадицијама наметнутим образовном унификацијом, политичком централизацијом и медијским условљавањима.

Раздор и сукоб модерне индивидуе и модерног колектива у крајњем исходу не само да није превладан, већ се само увећао. Поразни учинци тоталитарних идеологија, ратови и страдања, само су раздуховљеном и дезоријентисаном индивидууму препуштеном својој самовољи учврстили предубеђење како је његово „спутавање“ колективом, пре свега националним идентитетом и лојалности држави, пут у погибел, премда су сукоби и ратови свеисторијска појава што постоји још од самих почетака људског друштва и која има своје најдубље антрополошке узроке.

Модерна је тако, на свом отцепљеном „индивидуалном полу“, добила још један алиби који је давао могућност још једног историјског залета. Проглашавајући целину културног идентитета само за планско-рационални, наметнути „друштвени конструкт“ или, још горе, ирационалне заблуде и емоционално-парамитолошке странпутице, под рухом „индивидуалног идентитета“ а уз помоћ такође рационално прокламованих „заједничких вредности“ индивидуа насупрот постојећој (по правилу својој) култури и наслеђу, створена је – још једна хибридна идеологија. Прагматичнија, лукавија и мање у крви огрезла од својих црних и црвених претеча, али једнако нихилистичка, она је својом спољашњошћу опонашала форме раномодерне грађанскости, које су, не заборавимо, *биле ослоњене на преостала сопствена културна наслеђа*.

Ова идеологија за циљ имала је „постхумано“ свођење човека на „људски фактор“ унутар „затвореног свесветског система“ који сâм себе покреће (*perpetuum mobile*)

) са измењеним унутрашњим животом и условљеним парасећањима (страсти) кроз свеопшту „десупстанцијализацију“ и формализацију целокупних људских односа и начина живљења, од најинтимнијих до најјавнијих, све зарад прагматичне рационализације у служби воље за моћ.

Позивање на либералне идеале којима се наизглед поспешује благостање приватне сфере и подстичу старе-нове еманципаторске тенденције индивидуума док се јавна сфера минимизира дало је извештачену нормативистичку вредност несталним облицима раномодерног грађанског друштва. Истовремено је, уз помоћ медијских импулса, преобликовање унутрашње, субјективне стварности дало овом нормативизму утопијски патос који је распиривао, ласкао и играо на људске мане, слабости и површне прохтеве – где су врлини и греху, снази и слабости, а све то кроз релативизацију и манипулацију, замењена места. Створен је читав идеолошки дискурс (политички коректно „људскоправаштво“) који са пређашњом „старом“ демократијом није имао готово никакве везе. Елитистичка на свом нетранспарентном, транснационалном врху и колективистичка по својим претензијама вредновања и крајњим циљевима, а „маскирана“ у некадашњи либерализам (који такав каквим је представљен никада и нигде није ни постојао), ова идеологија је са простора приватне сфере и цивилног друштва отпочела освајање простора јавне сфере [7]. Неизбежно – оваква еманципација доводила је до тоталитарног подјармљивања обе сфере типским, пројектованим сликама и обрасцима живљења и понашања смештених у ригидне калупе псеудоегзистенције и себичног интереса који су проглашени за највиши домет људске слободе. Целокупно поље живота тако је постепено претварано у простор рата ниског интензитета – међуличног и међугрупног, перманентног културног и медијског двобоја „еманципованог, а условљеног“ парамитског рационалитета постмодерног, нарцистичког *hi tech* варварства против остатака културе у људима и заједницама.

Културни рат и српски медији

Описани процес се, уз овдашње специфичности, одигравао и на српском етничком простору, са разликом што савремена српска нација није, попут већине других европских нација, конституисана само комбинацијом „конзервирања“ и интерпретације преосталог, махом беживотног културног, предмодерног наслеђа и државних активности системске модерне културације која твори национални, колективни идентитет, већ је она – попут рецимо Јевреја – остала једним делом „заветна нација“ [8] у чијој сржи лежи специфичан и још увек непрекинути однос ка простору живе духовности (светосавље као гранично, „отворено“ православно хришћанство) што има и свој народни, историјско-херојски израз („Косовски завет“).

Прошавши кроз низ историјских трагедија и бродолома, српска нација у квантитативном смислу опстаје у својој идентитетској сржи као духовна, заветна, само још у малој мери. Она је сабијена и притешњена наслагама бројних утицаја и последица стравичних

верских и културних конверзија те идеолошких, што насилних, што перфидних, условљавања, са фрагментарно очуваном обичајношћу, неизграђеном савременом културом која не разуме своје идентитетске темеље нити их примењује на непосредном, личном плану, истовремено изложена непрекидним ударима са свих страна. Садашња српска нација је прошла свој процес осавремењивања и покушаја институционалне модернизацијске кохезије у претходна два века. Преживела је најезде тоталитарних модерних идеолошких подухвата који су оставили тешке последице (нацифашизам, комунизам), покушај закаснеле и вештачке, манипулативно-модерне (полу или, боље речено, квази) „националистичке“ обнове милошевићевске ере, да би на крају модерне епохе доживела свеобухватно черечење (ратно, економско и политичко-културно) од налета експонената последње тоталитарне идеологије модерно-постмодерног доба, оне неолибералног глобализма.

Раније описани позномодерно-постмодерни „културни рат“ између „индивидуалног“ идентитета те нормативистичко-утопистичких „заједничких вредности“ и „колективно-културних“ идентитета, што је у српском случају изгледао као својеврсни директни наставак соцреалистичког модернистичког тоталитаризма који тежи стварању еманципованог, „Новог човека“ (...који би постао „Див“) против преостале традиције, ескалирао је на пољу медија и политике у претходних десет година. Уз алиби поразних учинака из милошевићевског периода, где је пропадање у ствари било подједнако резултанта погрешне политике „старог режима“, унутрашње корупције и страног интервенционизма који је „потпалио“ међунационалне тензије у својој неоколонијалној експанзији по принципу „завади па владај“, примењен је исти рецепт индивидуално-колективног супротстављања задат у обрасцима глобалног „Матрикса“. Небитно је било што се балканска стварност и њена прошлост сасвим мало подударала са шаблонизираним црно-белим етикетирањем које у свим историјским процесима жели да страну која није довољно подобна и податна да припада арбитрарно проглашеним „индивидуализаторско-еманципаторским“ снагама проглашава најмрачнијим „колективистичким“ изопачењима управо западног, модернизацијског процеса. Све је требало убацити у медијско-политичку Прокрустову постељу „денацификације“ за додатно, генерацијско набијање и оптерећење комплексима колективне кривице. Потом их је требало индивидуално „реконституисати“ кроз „деесенцијализацију“ и „деаутентизацију“ глобално брендираног „Матрикса“ бесмисла, са својим типским имицима и задатим обрасцима живота што у тродимензионалној реалности „слободно“ воде у дисциплиновано улетање у мрежу конзумеризма, кредитног ропства и испразног хедонистичког живљења „као сав нормалан свет“, пристојно, глупо и бескичмено.... Као и више пута раније – у жељи да постане Див, човек је све више постајао, прилагођавајући се „реалности“ и тактизирајући – кукавни гмизавац недостојан људског назначења.

Кроз медијско, политичко и (псеудо)научно [\[9\]](#) деловање, све стварне недаће живота индивидуалном, појединачном, представљене су као последица придржавања колективног, националног идентитета као застарелог, заосталог и деструктивног.

Систематским медијским застрашивањем и преувеличавањем од могућности у повратак у „колективистичку“ прошлост „националистичког атавизма“, манипулисало се фрустрацијама и креирала у знатној мери параноична, вештачка поларизација која је вршила константну друштвену парализу. Она је у исти мах заклањала из видокруга праве процесе, улоге и потезе битних друштвених и политичких актера. Насупрот томе, у интерпретације актуелних догађаја и процеса у правцу ширег европског фактицитета пројектовани су утопистичко-нормативистички вредносни импулси, махом термилошке апстракције и митско-рационализоване маштарије о „светлој будућности“, представљене као шаргарепа на дугом штапу која се може досегнути само ако се изврши процес свеопштег „превредовања“ и „суочавања у виду одбацивања прошлости“ под којима је подразумеван, нешто притајено, а нешто отворено, целокупан колективни идентитет, историјско памћење, то јест национална култура и хришћанска духовност не у обредном, него у животном смислу. Легитимно стремљење ка евроинтеграцијама тиме је добило улогу удице – а стварна Европска унија, са њеним нацијама и државама-чланицама, реалним позитивним донетима, али и „недовршеним“ институцијама и сопственим, из године у годину све већим, конституционалним и економским проблемима, у свести популације је претворена у просветитељски мит о утопијској, рационалној, непринудној и космополитској заједници свеопштег благостања. Под додатним притиском економске стварности и партијског кадрирања, а ради материјалне добити која се наметала у кључу личне интериоризације „имица“ и исказивања слепе политичко-коректне лојалности, на психолошком пољу се играло колико на „осмотски ефект“ опонашања задатих образаца и исповедања „глобалног правоверја“ као услова (чешће привидне него реалне) успешности и признатости, али и на преостале наслаге „југоносталгије“ као пропале утопије младости многих овдашњих поколења у којима се „добар живот“ није стицао људскошћу, радом и квалитетом, већ лојалношћу и мимикријом унутар идеолошке фразеологије и тактичког полтронства.

„Српски транзициони Матрикс“ (Д. Кањевац) по обрасцима свог функционисања сасвим одговара ономе што је Маркузе описао у књизи *Човек једне димензије* [10], нарочито кроз овдашњу вештачку поларизацију (Маркузе је назива „интеграцијом супротности“) у којој се, делом и кроз медијско једнодимензионално мишљење и понашање, стварао амбијент који је за циљ заправо имао да обузда и спречи сваку суштинску друштвену промену, осим оне најгоре (која је приказивана као „напредак“). Медијско креирање „лажних алтернатива“ – „Европејаца“ и „патриота“, нумерисаних и брендираних „Србија“, припуштало је у медије само оне појединце који су одговарали потребним „имицима“ за јалово распиривање страсти и глуму у ствари једнако подобне власти и опозиције, сачињене од ситносопственичких, себичних креатура, уцењених или усредсређених на одржање сопствене улоге која доноси какву-такву материјалну корист и фигурирање у јавности, строго при томе пазећи да се у јавном мњењу и јавном деловању никада не пређе „дозвољена“ црта.

У позадини креирања медијске идеологизације јавног и приватног простора, као „храбри

моралисти“ са издашним фондовима и највећом војном силом у историји света иза себе, стајали су овдашњи поклоници глобалног „Матрикса“ који су превазиђену *low tech* тоталитарну идеолошку матрицу „социјализма, самоуправљања и југословенства“ заменили

hi tech

наследником што одише „(пост)модернизмом, неолиберализмом и цивилним друштвом“. Врх ове матриксалике хидре је троглав, сачињен од идеологизованог крила НГО сектора као својеврсног децентрализованог „централног комитета“; затим НУНС-а, главних „напредних“ информативних агенција те бројних уредника „на вези“ (придобijени давних дана за неколико стипендијца, коју фондашку кашичицу и позивницу за прославе у кључним амбасадама), те Б92 – АНЕМ мреже чије се фантомско чланство преплиће у многим улогама и функцијама и делегира у друге електронске медије. Сви он су већ више од једне деценије обилни корисници средстава NED-а (National Endowment for Democracy).

[\[11\]](#)

Њихови пипци се надаље, пословним везама и личним утицајима, шире до маркетиншких агенција, а потом и до мањих медија обухваћених „донаторским кишобраном“ и стручном дообуком („по ВВС-ијевим стандардима“). Основна, заједничка функција свих њих, упркос узвишеним фразама и хуманитарним прокламацијама, јесте једна: увући у „Матриково“ медијско-идеолошко „преваспитање“ најшире слојеве овдашње популације, а пре свега образоване и амбициозне кадрове, „исцедити“ из њих све преостале наслаге емоција, свести и савести наводно окаљане „колективно културном заосталашћу“ и усмерити их ка глобалним хоризонтима еманципованог спољног и унутрашњег ропства.

Само једним делом успешан, а једним не (мада уз несумњиво вешто антагонизирање већ подоста поларизоване популације) пројект „српског транзиционог Матрикса“ још дубље је гурнуо српско друштво у беду и прикривао стварне последице друштвених кретања, то јест претварања Србије у корумпирану бана републику. Суновраћавање је најочигледније по питању онога што се у друштвеним наукама незграпно зове „социјални капитал“ (у ствари осећај солидарности, несебичности и припадности у крајњој мери – култури, традицији и, у њеној позадини, духовности), које се сакривало глорификујући симулакруме солидаризма на простору грађанског друштва у виду деловања друштвено невиталног и претежно паразитског „невладиног сектора“. Јасно је било (свакоме коме је преостало мало неусловљене свести и савести) да овакав развој догађаја неминовно води право у катастрофални институционални и општедруштвени слом, само је било питање када ће се то десити и колико се то тактички још може одгађати. На опште изненађење, урушавање је изненада прво отпочело – споља, на глобалном пољу.

... А онда је започео слом

Пренапрегнут, пренадуван од нарцистичког самозадовољства, похлепе и самозаваравања сопственим виртуелним пројекцијама о бескрајном и силовитом расту, неолиберални глобални „Матрикс“ је у лето 2008. године почео да се урушава прво на финансијском пољу. Криза се убрзо са финансијско-шпекулативног разлила и на производно-привредни простор, а потом, кроз економију, и на политичко поље. Медијски лажно приказивана као циклична, конјуктурна криза услед „несавршености функционисања тржишта“, а не као постепено, али трајно урушавање система који, такав какав је, никада више неће моћи да функционише, чак ни на нижем нивоу, за рачун глобалног „Матрикса“ психолошки је задобијено време да се медијски и економско-политички условљене масе привремено примире. У створеном временском интеррегнуму омогућен је простор за маневар да се упумпају у оптицај невероватне количине новчане масе из примарне емисије (дакако, без покрића [12]), изврши социјализација дуга и, кроз реорганизовање најбитнијих јединица поустајућих привредних система, додатно добије на времену. При томе су измишљани или су проналажени све ређи примери „позитивног пословања“ као „први наговештаји“ изласка из кризе, а прикривани најшири процеси широке привредне и социјалне пропасти, миграције маса у потрази за преживљавањем, местимичне појаве убрзане депопулације урбаних средина, надимање експлозивних социјалних тензија... „Купљено“ је додатно време, али је криза само продубљена и на дуже стазе – радикализована, са тенденцијом да у једном тренутку експлодира још више и још много разорније.

На простору локалног, „српског транзиционог Матрикса“, ситуација се, током годину дана од почетка глобалне системске кризе, одвијала кроз више фаза. Прво се, у почетним месецима, потпуно игнорисало постојање кризе. Затим се минимизирао њен домет на овим просторима, уз безумну замену теза („криза као шанса“ [13]), а онда, када су пристигли само благи потреси услед спољне имплозије (банкарско повлачење дела девизних средстава), криза је медијски приказана као изговор и оправдање за буквално сва чињења и нечињења затечених и неспособних намештеника уздрманог „Матрикса“ Уследило је очекивано прегруписивање уз угледање на глобални „Матрикс“: медији су махом, у првој половини 2009. године, по истом рецепту као и њихови глобални узорци, минимизирали системско урушавање, сопственој парализи давали бројна накнадна оправдања, ширили измишљени оптимизам о опоравку и додатно се задуживали, чиме је такође само узалуд „купљено“ мало времена, након кога ће суноврат бити само дубљи и страшнији...

У циљу скретања пажње, по рецепту симулације одржавања стабилности којој наводно прети већ деценијска надувавање „политичке поларизације“ креиране су, по шаблону „индивидуално-напредно против заостало-коллективистичког“ медијске афере везане за Црну Реку, Антидискриминациони закон и сличне инциденте. Све је то чињено како би се, пре свега код поклоника усвојених образаца „унутрашњег Матрикса“ и њиховог индивидуалног „ја“, а кроз условљавање у предвидивом правцу, одвукла пажња од сопствених илузија, жеља и предрасуда које су се ослањале на, а то је оно што они неће

или не смеју да виде и себи признају, изневерена надања и голу обману. Када су кретања у правцу реалне сведруштвене пропасти попримила толике размере да се више нису могла прикрити нити одагнати, почело је медијско симулирање „социјалног солидаризма“, уз постепено, дозирано медијско приказивања економске пустоши који би за надолazeћу катастрофу требало да буде стављен само на терет оног дела владајућих структура које више нису у стању да слепо следе инструкције и повинују се директивама глобалног „Матрикса“. Паралелно је почело припремање терена за голу, бруталну репресију свих медија (Закон о информисању) који потенцијално могу да искоче из пожељног „креирања, а не представљања стварности“, уз додатне покушаје оживљавања свих могућих подела из прошлости – на четнике и партизане, левицу и десницу, мањинце и већину....

Ревност са којом се у том правцу иде је грчевита, панична – јер некада издашни фондови почињу нагло да пресушују. Пребацивање на државне јасле, тј. државни буџет, показало се, било је тек привремено решење, јер је и он убрзано постајао „испражњено буре“ неподесно да намири све своје кориснике. Идеолошко-утопијске приче се из дана у дан топе и троше; „упецани“ конзументи „Матрикса“ грцају у својим психосоцијалним заблудама, у безглавој неверици, а општа ситуација постаје све експлозивнија, рушилачка. Она се више не може спречити и обуздати, сада је треба каналисати, социјално, национално, антикорупцијски; усмерити је на странпутицу, у плићак ако може, било где и било како... Треба на брзину, наврат-нанос, у року од неколико месеци „завршити посао“ по било коју цену, исти онај посао за кога би у другим околностима биле потребне многе фазе и године, само да се не би урушио цео пројект, да цео „Матрикс“ и да цео труд не би отишао у парампарчад. Јер управо је „Матрикс“ почео да се руши...

Излагање на научном скупу "Култура и медији у (пост)глобалној ери", који је 04. јула 2009. организовало Уредништво НСПМ

---

[1] Рад је настао у оквиру пројекта 149026 који финансира Министарство за науку и технолошки развој.

[2] Веома упутне референце о овиме процесу могу се пронаћи у деловима књиге Зорице Томић, *News Age*, Службени гласник, Београд 2008.

[3] Савремени свет, који се дичи својом појединачношћу и посебношћу, заправо је типски,

Пише: Саша Гајић
четвртак, 20 август 2009 14:39

шаблониран. Приликом сусретања са „уподобљено-нормализованим“ индивидуама ми се суочавамо са типским „бизнисменима“, „политичарима“, „криминалцима“, „уметницима“, „интелектуалцима“, „аутсајдерима“, „породичним људима“, који тек имају по коју личну специфичност и по које искрено осећање и свест која их прати, а која се сузбија и потискује хладним понашањем и „самоконтролом“ што обезличује и дугорочно психофизички упропаштава.

[4] Историјат овог процеса опширно је дат у књизи Бригс Аса, Берк Питер, *Друштвена историја медија*, Клио, Београд 2006

[5] Ерик Хобсбаум, Теренс Ренџер, *Измишљање традиције*, Библиотека 20. век, Београд 2002.

[6] Владимир Цветковић, *Национални идентитет и (ре)конструкција институција у Србији (идеологије, образовање, медији)*, *Филозофија и друштво*, бр. 19–20, стр. 52.

[7] У оперативном смислу, овај идеолошки подухват детаљно је разрађен у последњој декади хладног рата, под шифрованим називом „Пројект Гладио“.

[8] Дакле, не само као језичка, ни етничка, ни историјска, нити модерно-системска, већ пре и изнад свега универзално-духовна, са својом граничном историјском „мисијом“.

[9] У суштини, углавном уз банализовану примену учења неколицине фракција модернистичких школа, оних које заступају или директни или критички модернизам у старој или постмодерној изведби, али увек са негативистичко-нихилистичких позиција према сваком културном наслеђу.

[10] Херберт Маркузе, *Човек једне димензије*, Веселин Маслеша, Свјетлост, Сарајево 1989.

[11] Види *Hearing of European Affairs Subcommittee of the Senate Foreign Relations Committee*, Washington, July 29, 1999, pp. 4, 6, 12, 16.

[12] Вешто прикривајући да је, од свих „токсичних“, „заражених“ хартија од вредности, најзараженија она која се зове – долар.

[13] Криза јесте шанса, али за рушење и излазак из „Матрикса“, пре свега оног важнијег, унутрашњег, „индивидуализованог“.